

סיכום לפרק "בית שמאי"

אין לאחר המיאון שום איסורי עריות הבאים מכח קירבת הבעל והאשה. אולם במקרים מסויימים גזרו חכמים שהבעל לא יחזיר את הממאנת שנישאה לאחר – אם יציאתה האחרונה ממנו היתה על ידי גירושין.

כיון שנישואי קטנות הם מדברי סופרים, הרי אף ייבומן הוא מדברי סופרים. ואם היו שתי יבמות קטנות, נוהגים בהן לכל ענין כבגדולות. אולם לא כל מקרה ביבמה קטנה דומה בדינו ליבמה גדולה. ואין כוח זיקת ייבום של קטנה (שהיא ערוה) מועיל כדי לפטור לגמרי את הגדולה. ואילו לגבי נישואי קטנה וחרשת, אף שנישואי שתיהן הם מדברי סופרים אין דיניהן שווים, ולא הכריעו חכמים תוקפם של אלו נישואים גדול יותר.

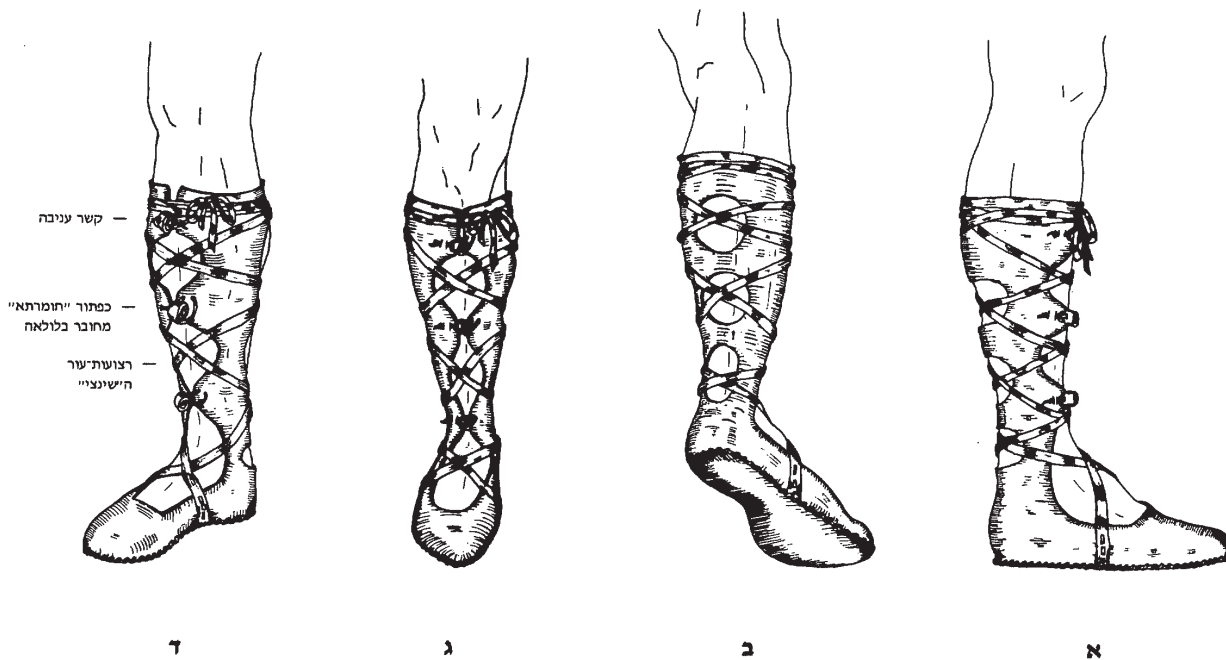
מסקנת ההלכה בענין נישואי קטנה היא, כי כל עוד הקטנה נשואה ישנן לבעל ולאשה כל הזכויות והחובות הנובעות מן הנישואים, אלא שנישואים אלה ניתנים להתרה לא רק על ידי גט או מיתת הבעל, אלא גם על ידי מיאון. דברים אלה אמורים כשהקטנה נישאה בהיותה בת־דעת לשמור את קידושיה, והשיארה מדעתה. אבל אם היתה קטנה ביותר, או שהשיארה שלא מדעתה, אינה צריכה אפילו מיאון.

ולענין מיאון אמרו כי קטנה רשאית למאן בין בארוס ובין בבעל, והיא ממאנת כשהיא קטנה אפילו כמה פעמים. כן אמרו שאין המיאון טעון בית דין, ואין צורך בנוסח מסויים, אלא כל שאמרה בפני עדים שאין רצונה להיות נשואה – מיד נישואיה מופקעים מעיקרם. וכיון שהמיאון מבטל את הנישואים לגמרי,

ציורים והשלמות

נעל חליצה

(השלמה לדף קבי עמ' 454–453)

ציורים אלה מראים את צדיה השונים של נעל החליצה, שמשמשים בה בבתי הדין בימינו. כפי היוצא בדברי הפוסקים אין להשתמש בימינו בסנדל לחליצה משום שברוב המקומות לא השתמשו עוד בסנדל ולא היו בקיאים בפרטי עשייתו. צורתה הכללית של נעל החליצה דומה לנעל שהיו משתמשים בה בזמן התלמוד (השווה לציור בעמ' 454). אולם בפרטי עשייתה של נעל זו יש להקפיד בכל הדברים שנאמרו בגמרא כנחוצים לגבי חליצה. הרצועות המקיפות וקושרות את הרגל הן ה"שינצוי" הנזכרים בגמרא, ובהן יש להדק היטב את הנעל שתהא צמודה לרגל. בציור ב' רואים כיצד הסוליה נתפרת וכן חיבורי הרצועות – על ידי שרוכים של עור דווקא, כדי שתהא הנעל כולה עשויה עור. בציורים א', ג' וד' רואים שבנוסף לרצועות נקשרת הנעל גם בשלשה כפתורי-עור, ובלולאות-עור שבהן נכנסים כפתורים אלה, והם "חומרטא" הנזכרים בגמרא, לפי שני הפירושים. בשעת החליצה צריכה היבמה להתיר את העניבה העליונה, לפתוח את הכפתורים, ואחר כך לחלוץ את הנעל מעקבו של היבם.

נוסח גט מיאון

(נוסח הרמב"ם, ספר נשים, הלכות גירושין פ"א הי"א)

בכך בשבת כך וכך לחדש פלוני כך וכך למנין פלוני מיאנה פלונית בת פלוני בפנינו, ואמרה שאמי או אחי הטעוני והשיאוני, או קידשוני ואני קטנה, לפלוני בר פלוני יזהשתא גליתי דעתי קדמיכון דלא צבינא ביה ולא קאימנא עמיה. ובדקנא פלונית דא ואתברר לנא דעדיין קטנה היא וכתבנא וחתמנא ויהיבנא לה לזכות ולראיה ברורה.

פלוני בר פלוני עָד

פלוני בר פלוני עָד

יוזה תרגום הארמית שבו:

... העכשיו גיליתי דעתי(1) לפניכם שאיני רוצה בו ואיני עומדת עמו. ובדקנא(2) פלונית זו, והתברר לנו שעדיין קטנה היא, וכתבנו וחתמנו ונתנו לה...

שמשנים את ניסוח הדברים מנוסח הגט, הרי אין עוד כל מקום לטעות בדבר, והעדיפו נוסח ארוך כדי להדגיש את חשיבות הדבר, שהרי מכל מקום מתירים על ידי המיאון את קשר הנישואים מעיקרו.

(1) גיליתי דעתי – בגמרא (קח, א) מוסבר שאין צורך בנוסח מסויים, אלא בכל דרך שהקטנה מגלה דעתה שאינה חפצה בנישואים.

(2) ובדקנו – בשו"ע אה"ע סימן קנ"ה מוסבר שצריכה בדיקה ממש כדי לברר שעדיין קטנה היא ולא הביאה שתי שערות. ושם מבואר שסומכים על נשים הבודקות אותה, אחרי שמסבירים להן כיצד בדיקה זו צריכה להיעשות.

דיני גט המיאון נתבארו בגמרא כדף קז, ב וכדף קח, א. אף שטר זה אינו כגט, שאין תוקפו אלא משום המיאון בלבד, והשטר הוא לראיה ביד הילדה שנישואיה בוטלו, והוא כשאר "מעשה בית דין" – שטר ראיה היוצא מבית דין, או על פי עדים כשרים.

בגמרא שם אמרו כי בעבר היו כותבים נוסח ארוך ("לא רעינא ביה ולא צבינא ביה ולית אנא בעיא להתנסבא ליה"), ולאחר זמן, כשראו שהיו טועים ומחליפים אותו בגט ממש, תקנו נוסח קצר ("ביום פלוני מיאנה פלונית בת פלוני באנפנא").

כבר תהו ראשונים על כך שהנוסח שבידינו הוא לכאורה נוסח ארוך יותר, אפילו מזה המוזכר בגמרא. והסבירו כי למרות זאת, כיון